

Kurz Základy pedagogiky UZB002 – podzim 2014

1. úterý 17:30 – 19:00, K22

2. středa 17:30 – 19:00, K21

Mgr. Kateřina Korcová, Ph.D.

korcova@phil.muni.cz

Konzultace po výuce, po předchozí domluvě e-mailem i před výukou.

Témata a texty z čítanky

1. týden: 16. a 17. září

- *Předmět pedagogiky, základní pojmy, pedagogické disciplíny.*
 - Štech, S. Co je učitelství a lze se mu naučit? *Pedagogika*, 1994, 44, č. 4, s. 310-320.
 - Jarkovská, L., Lišková, K. Genderové aspekty českého školství. *Sociologický časopis* 4/2008, str. 683 - 701.

2. týden: 23. a 24. září

- *Učitelství jako profese: osobnost učitele, vlastnosti učitele, pracovní činnosti.*
 - Švaříček, Roman. Zkoumání konstrukce identity učitele. In Švaříček, Roman, Šed'ová, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Pravidla hry*. Praha: Portál, 2007, s. 335-355. ISBN 978-80-7367-313-0.
 - Gavora, Peter. Učitelovo vnímanie svojej profesijnej zdatnosti (self-efficacy). Prehľad problematiky. *Pedagogika*, 2008, č. 3, s. 222-235.

3. týden: 30. září a 1. října

- *Žák jako subjekt výchovy a vzdělávání: typy inteligence, styly učení, tvořivost jako osobnostní charakteristika.*
 - KUČERA, Miloš. Popisy žáků: typy nebo stereotypy? In Pražská skupina školní etnografie. *Typy žáků*. 1993. 3 strany.
 - STRAKOVÁ, J. Dopad diferenciacie vzdělávacích příležitostí v povinném vzdělávání na vývoj nerovností ve výsledcích žáků v ČR po roce 2000. *Pedagogika*, 2010, č. 1.

4. týden: 7. a 8. října

- *Specifické problémy a potřeby žáků: žák se specifickými poruchami učení, problémový žák, nadaný žák.*
 - FONSECA, Lars. „Všichni vědí, že opisovat se nemá, ale stejně to každý dělá.“ Pedagogický pohled na paradoxy „férového“ opisování. *Studia paedagogica*, 2013, 2-3, s. 73-92.
 - BENDL, Stanislav. Které charakteristiky učitele podporují kázeň žáků. *Pedagogika*, 2002, roč. LII, s. 346 - 357. ISSN 3330-3815.
- Podpůrné dokumenty
 - [Vyhledáváme rozumově nadané žáky](#)
 - [Krok za krokem s nadaným žákem. Tvoříme individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka](#)

5. týden: 14. a 15. října

- *Komunikace ve škole I.: základní charakteristiky komunikace ve třídě, výukový dialog.*
 - ŠEĎOVÁ, Klára, ŠVAŘÍČEK, Roman, MAKOVSKÁ, Zuzana, ZOUNEK, Jiří. Dialogické struktury ve výukové komunikaci na druhém stupni základní školy. *Pedagogika*, 2011, roč. 61, č. 1, s. 13-33.
 - ŠVAŘÍČEK, Roman. Funkce učitelských otázek ve výukové komunikaci na druhém stupni základní školy. *Studia paedagogica*, 2011, roč. 16, č. 1, s. 9-46.
- Podpůrné texty
 - MAKOVSKÁ, Zuzana. Techniky změny chování a jejich využití ze strany žáků. *Pedagogická orientace*, 2011, roč. 21, č. 1, s. 85–103.
 - ŠEĎOVÁ, Klára, ŠVAŘÍČEK, Roman. Angažovanost žáků ve výukové komunikaci na druhém stupni základní školy. *Pedagogická orientace*, 2010, 20(3), 24–48.

6. týden: 21. října

- Výuka odpadá z důvodu školení

6. týden: 22. října

- *Komunikace ve škole II.: Sociální klima třídy a školy: charakteristika klimatu, metody diagnostiky, práce s klimatem.*

7. týden: 28. a 29. října

- Výuka odpadá z důvodu státního svátku a podzimních prázdnin

8. týden: 4. listopadu

- *Komunikace ve škole II.: Sociální klima třídy a školy: charakteristika klimatu, metody diagnostiky, práce s klimatem.*

8. týden: 5. listopadu

- Kurikulum: teorie kurikula, formy kurikula, vzdělávací cíle a jejich podoby, kurikulární reforma; Školní kurikulum: rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program a práce s nimi.
 - Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. Dostupný online: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/PDF/RVPG_2007_06_final.pdf
 - Beran, J., Mareš, J., Ježek, S. Rezervované postoje učitelů k dalšímu vzdělávání jako jeden z rizikových faktorů kurikulární reformy. *Orbis scholae* . 1, s. 111–131. (on-line)

9. týden: 11. listopadu

- Kurikulum: teorie kurikula, formy kurikula, vzdělávací cíle a jejich podoby, kurikulární reforma; Školní kurikulum: rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program a práce s nimi.
 - Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. Dostupný online: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/PDF/RVPG_2007_06_final.pdf

- Beran, J., Mareš, J., Ježek, S. Rezervované postoje učitelů k dalšímu vzdělávání jako jeden z rizikových faktorů kurikulární reformy. *Orbis scholae* . 1, s. 111–131. (on-line)

9. týden: 12. listopadu

- Výuka odpadá z osobních důvodů

10. týden: 18. a 19. listopadu

- Týden vědy – výuka odpadá

11. týden: 25. a 26. listopadu

- Česká vzdělávací soustava: úroveň vzdělávacího systému, střední školy, školská legislativa; Škola jako organizace: řízení a rozvoj školy, pedagogický sbor, další vzdělávání pedagogických pracovníků, vnější vztahy škol (s rodiči, zřizovateli a dalšími partnery)
 - VIKTOROVÁ, I. Změny rodičovského vztahu ke škole a vzdělávání dětí“. *Pedagogika*, 2004, 4 389-405
 - Sedláček, M. Řízení školy na vesnici. *Studia paedagogica*, 2008/1.

12. týden: 2. a 3. prosince

- *Alternativy a inovace ve školním vzdělávání: alternativní školy, domácí vzdělávání, inovace v práci učitele a školy.*

13. týden: 9. a 10. prosince

- *Vzdělávací politika jako rámeček dění ve škole: základní dokumenty a trendy, způsoby prosazování vzdělávací politiky.*
 - STRAKOVÁ, Jana. Vzdělávací politika a mezinárodní výzkumy výsledků vzdělávání v ČR. *Orbis scholae*, 2009, ročník 3, číslo 3, s. 103-118.
 - Dvořák, Dominik. Nový institucionalismus v pedagogice. *Studia paedagogica*, 2012, 17, 2, s. 9-26.

14. týden 16. a 17. prosince

- Závěrečný test

Podmínky pro ukončení kurzu

Písemný test z povinné literatury a přednášek (max. 100 bodů). Pro úspěšné absolvování kurzu je nutné získat nejméně 66 bodů. Předpokladem je znalost přednášek, textů z čítanky a povinné literatury.

Ilustrativní příklady testových otázek

1. Co je to socioekonomický status? Z čeho se skládá a proč se jím pedagogika zabývá?
2. Co to jsou klíčové kompetence?
3. Jaké má kurikulum formy? Pro každou z forem kurikula uveďte jeden příklad a vysvětlete jej.

Povinná literatura

- PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. Praha: Portál. Kapitoly 1-6 a 9-10
- Texty z čítanky: <https://elf.phil.muni.cz/elf2/course/view.php?id=1124>

Doporučená literatura

- MAREŠ, Jiří. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál, 2013.
- ŠEĎOVÁ, Klára, ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠALAMOUNOVÁ, Zuzana. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012.
- CANGELOSI, James S. *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál, 2006.
- AUGER, Marie -Therese., BOUCHARLAT, Christiane. *Učitel a problémový žák*. Praha: Portál, 2005.
- FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 2003.
- HOLOUŠOVÁ, Drahomíra, GRECMANOVÁ, Helena. *Obecná pedagogika I. a II.* Olomouc: Hanex, 1999.
- HORKÁ, Hana. *Výchova pro 21. století. Koncepce globální výchovy v podmínkách české školy*. Brno: Paido, 2000.
- JŮVA, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1997.
- Manuál k přípravě školního vzdělávacího programu pro gymnázia.
- PRŮCHA, Jan., WALTEROVÁ, Eliška., MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- PRŮCHA, Jan. *Učitel*. Praha: Portál, 2002.
- VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007.

Pedagogické časopisy

Moderní vyučování, Učitelské listy (už nevychází, ale starší čísla jsou inspirativní), Pedagogika, Pedagogická orientace, Studia paedagogica, Orbis scholae, Pedagogická revue